Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. novembra 2015 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Článok 56 ZFEÚ — Slobodné poskytovanie služieb — Obmedzenia — Smernica 96/71/ES — Článok 3 ods. 1 — Smernica 2004/18/ES — Článok 26 — Verejné zákazky — Poštové služby — Právna úprava regionálnej entity členského štátu, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať záväzok platiť minimálnu mzdu zamestnancom vykonávajúcim plnenia, ktoré sú predmetom verejnej zákazky“

Vec C-115/14

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Koblenz (Vyšší regionálny súd Koblenz, Nemecko) z 19. februára 2014 a doručený Súdnemu dvoru 11. marca 2014, ktorý súvisí s konaním:

RegioPost GmbH & Co. KG

proti

Stadt Landau in der Pfalz,

za účasti:

PostCon Deutschland GmbH,

Deutsche Post AG,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda tretej komory L. Bay Larsen, vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (spravodajkyňa) a K. Jürimäe,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 29. apríla 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— RegioPost GmbH & Co. KG, v zastúpení: A. Günther, Rechtsanwalt,

— Stadt Landau in der Pfalz, v zastúpení: R. Goodarzi, Rechtsanwalt,

* Jazyk konania: nemčina.

— PostCon Deutschland GmbH, v zastúpení: T. Brach, Rechtsanwalt,

— Deutsche Post AG, v zastúpení: W. Krohn a T. Schneider, Rechtsanwälte,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a A. Lippstreu, splnomocnení zástupcovia,

— dánska vláda, v zastúpení: C. Thorning a M. Wolff, splnomocnení zástupcovia,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci M. Salvatorelli, avvocato dello Stato,

— rakúska vláda, v zastúpení: M. Fruhmann, splnomocnený zástupca,

— nórska vláda, v zastúpení: K. Nordland Hansen a P. Wennerås, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: A. Tokár, J. Enegren a S. Grünheid, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 9. septembra 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 56 ZFEÚ, v spojení s článkom 3 ods. 1 smernice Európskeho Parlamentu a Rady 96/71/ES zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (Ú. v. ES L 18, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 431), a článku 26 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), zmenenej a doplnenej nariadením Komisie (EÚ) č. 1251/2011 z 30. novembra 2011 (Ú. v. EÚ L 319, s. 43, ďalej len „smernica 2004/18“).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou RegioPost GmbH & Co. KG (ďalej len „RegioPost“) a Stadt Landau in der Pfalz (Mesto Landau in der Pfalz, Nemecko, ďalej len „mesto Landau“), v súvislosti s povinnosťou uloženou uchádzačom a ich subdodávateľom v rámci zadania verejnej zákazky na poštové služby tohto mesta, aby prijali záväzok platiť minimálnu mzdu osobám vykonávajúcim plnenia, ktoré sú predmetom tejto verejnej zákazky.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 96/71

3 Smernica 96/71 vo svojom článku 1, nazvanom „Rozsah“, stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na podniky zriadené v členskom štáte, ktoré v rámci poskytovania nadnárodných služieb vysielajú pracovníkov, v súlade s odsekom 3, na územie členského štátu.

…

3. Táto smernica platí vtedy, ak podniky uvedené v odseku 1 prijmú niektoré z nasledujúcich nadnárodných opatrení:

a) vysielanie pracovníkov na územie členského štátu v réžii [na účet – *neoficiálny preklad*] a pod vedením podniku na základe zmluvy uzavretej medzi vysielajúcim podnikom a stranou pôsobiacou na území daného členského štátu, pre ktorú sú služby určené, za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah

alebo

b) vysielanie pracovníkov do organizácie alebo podniku v skupinovom vlastníctve [ktorý je súčasťou skupiny – *neoficiálny preklad*] na území členského štátu za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah

alebo

c) prenájom [vysielanie – *neoficiálny preklad*] pracovníkov zo strany podniku, ktorý je dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľskou agentúrou, užívateľskému podniku zriadenému alebo činnému na území členského štátu za predpokladu, že medzi takým dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľom práce a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah.

…“

4 Článok 3 uvedenej smernice pod názvom „Vzťahy a podmienky zamestnania“ vo svojich odsekoch 1 a 8 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podniky podľa článku 1 ods. 1, bez ohľadu na rozhodné právo pre pracovnoprávne vzťahy, zaručili pracovníkom, vyslaným na územie členských štátov, nasledujúce pracovné podmienky [a podmienky zamestnania – *neoficiálny preklad*], platné v členskom štáte vykonávania práce a zakotvené:

— v zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach

a/alebo

— v kolektívnych zmluvách alebo v arbitrážnych nálezoch prehlásených za všeobecne uplatniteľné v zmysle odseku 8, pokiaľ sa týkajú činností uvádzaných v prílohe:

…

c) minimálne mzdové tarify, vrátane sadzby za nadčasy; toto sa nevzťahuje na zamestnanecké systémy doplnkového dôchodkového poistenia;

…

Na účely tejto smernice je termín ‚minimálne mzdové tarify‘ v odseku 1 písm. c) definovaný podľa vnútroštátnych právnych predpisov a/alebo praxe členského štátu, na území ktorého je pracovník vyslaný.

…

8. ‚Kolektívne zmluvy alebo arbitrážne nálezy, ktoré sa vyhlásili za všeobecne uplatniteľné', znamenajú také kolektívne zmluvy alebo arbitrážne nálezy, ktoré musia dodržiavať všetky podniky v danej zemepisnej oblasti a v príslušnej profesii alebo priemysle.

…"

Smernica 2004/18

5 Odôvodnenia 2, 33 a 34 smernice 2004/18 stanovujú:

„2. Zadávanie zákaziek v členských štátoch v mene štátu, regionálnych alebo miestnych orgánov a ďalších inštitúcií v správe subjektov, ktoré sa spravujú verejným právom, podlieha rešpektovaniu zásad zmluvy, najmä rešpektovaniu zásady voľného pohybu tovaru, zásady slobody usadiť sa a zásady slobody poskytovať služby a zásad z nich vyplývajúcich, napríklad zásada rovnakého zaobchádzania, zásada nediskriminácie, zásada vzájomného uznávania, zásada proporcionality a zásada transparentnosti. Pri verejných zákazkách, ktoré presahujú určitú hodnotu, sa však odporúča vypracovať predpisy pre koordináciu vnútroštátnych postupov pri zadávaní takýchto zákaziek Spoločenstvom, založené na týchto zásadách s cieľom zabezpečiť ich účinky a zabezpečiť liberalizáciu verejného obstarávania. Tieto koordinačné ustanovenia by sa preto mali vykladať tak v súlade s vyššie uvedenými pravidlami a zásadami, ako aj s ostatnými pravidlami zmluvy.

…

33. Podmienky plnenia zákazky sú v súlade s touto smernicou za predpokladu, že nie sú priamo ani nepriamo diskriminačné a sú uvedené v oznámení o vyhlásení obstarávania alebo v zadávacích podkladoch. Môžu byť určené najmä v prospech odborného vzdelávania priamo na mieste výkonu práce, zamestnávania osôb, ktoré majú problémy so začlenením sa do spoločnosti, boja proti nezamestnanosti alebo ochrany životného prostredia. …

34. Zákony, predpisy a kolektívne zmluvy tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni Spoločenstva, ktoré sú platné v oblasti pracovných podmienok a bezpečnosti pri práci, platia počas plnenia verejnej zákazky za predpokladu, že takéto pravidlá a ich

uplatňovanie sú v súlade s právom Spoločenstva. Pre cezhraničné situácie, keď pracovníci z jedného členského štátu na účely plnenia verejnej zákazky poskytujú služby v inom členskom štáte, smernica [96/71] o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb stanovuje minimálne podmienky, ktoré musí spĺňať hostiteľskej krajine v súvislosti s takýmito vyslanými pracovníkmi dodržať. Ak vnútroštátne právo obsahuje ustanovenia v tomto zmysle, nesplnenie týchto povinností sa môže považovať za závažné porušenie odborných povinností alebo trestný čin, ktorého skutková podstata súvisí s podnikaním hospodárskeho subjektu, ktoré by mohli mať za následok vylúčenie tohto hospodárskeho subjektu z konania pre zadanie verejnej zákazky."

6 V súlade s článkom 7 písm. b) prvou zarážkou smernice 2004/18 sa táto smernica uplatňuje najmä na verejné zákazky na služby, ktorých hodnota sa bez dane z pridanej hodnoty rovná alebo je vyššia ako 200 000 eur, zadávané inými verejnými obstarávateľmi, než sú ústredné orgány štátnej správy uvedené v prílohe IV tejto smernice.

7 Článok 26 danej smernice, nazvaný „Podmienky plnenia zákaziek", stanovuje:

„Verejní obstarávatelia môžu stanoviť osobitné podmienky týkajúce sa plnenia zákazky, ak sú tieto podmienky v súlade s právom Spoločenstva a sú uvedené v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania alebo v špecifikáciách. Podmienky upravujúce plnenie zákazky sa môžu týkať najmä sociálnych a environmentálnych aspektov."

8 Článok 27 tejto smernice s názvom „Povinnosti týkajúce sa daní, ochrany životného prostredia, ustanovení o ochrane zamestnanosti a pracovných podmienok“ stanovuje:

„1. Verejný obstarávateľ môže v zadávacích podkladoch uviesť, alebo členských štát mu môže uložiť povinnosť, aby uviedol inštitúciu alebo inštitúcie, od ktorých môže záujemca alebo uchádzač získať príslušné informácie o povinnostiach týkajúcich sa… ustanovení… o pracovných podmienkach, ktoré sú platné v danom členskom štáte, regióne alebo na mieste, kde sa majú práce vykonať alebo služby poskytnúť, a ktoré sa majú uplatňovať na práce vykonávané na danom mieste alebo na služby, poskytované v priebehu plnenia zákazky.

2. Verejný obstarávateľ, ktorý poskytuje informácie uvedené v odseku 1, požiada uchádzačov alebo záujemcov o účasť v zadávacom konaní, aby uviedli, že pri vypracovávaní svojej ponuky zohľadnili povinnosti týkajúce sa ustanovení na ochranu zamestnanosti a pracovných podmienok, ktoré sú platné na mieste, kde sa majú práce vykonať alebo služby poskytnúť.

…“

Nemecké právo

Spolkové právo

9 § 97 ods. 4 zákona proti obmedzeniu hospodárskej súťaže (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) vo svojom znení z 26. júna 2013 (BGBl. 2013 I, s. 1750), naposledy zmenený a doplnený § 2 zákona z 21. júla 2014 (BGBl. 2014 I, s. 1066), stanovuje:

„Zákazky sa zadávajú špecializovaným, efektívnym, spoľahlivým podnikom, ktoré dodržiavajú zákon. Výkon zákazky môže podliehať dodatočným požiadavkám na úspešného uchádzača, ktoré sa týkajú najmä sociálnych, environmentálnych alebo inovačných aspektov, pokiaľ majú objektívny vzťah k predmetu zákazky a sú uvedené v opise plnenia, ktoré sa má poskytnúť. Úspešný uchádzač môže podliehať ďalším požiadavkám idúcim nad rámec požiadaviek uvedených vyššie len v prípade, že sú upravené v právnej úprave spolkovej republiky alebo spolkových krajín.“

10 Na základe zákona o pracovných podmienkach, ktoré sa uplatňujú na cezhraničné služby (Gesetz über zwingende Arbeitsbedingungen bei grenzüberschreitenden Dienstleistungen – Arbeitnehmer-Entsendegesetz) z 26. februára 1996 (BGBl. 1996 I, s. 227, ďalej len „AEntG“), bola kolektívna zmluva stanovujúca záväznú minimálnu mzdu pre sektor poštových služieb uzatvorená 29. novembra 2007 a nariadením z 28. decembra 2007 bola vyhlásená za všeobecne záväznú pre všetky podniky v tomto sektore. V každom prípade Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) svojím rozsudkom z 28. januára 2010 zrušil toto nariadenie, v dôsledku čoho ku dňu skutkových okolností vo veci samej neexistovala v sektore poštových služieb záväzná minimálna mzda.

11 Zákon o všeobecnej minimálnej mzde (Gesetz zur Regelung eines allgemeinen Mindestlohns) z 11. augusta 2014 (BGBl. 2014 I, s. 1348) v zásade stanovuje pre všetkých pracovníkov od 1. januára 2015 právo na minimálnu mzdu vo výške 8,50 eura v hrubom na hodinu.

Právo spolkovej krajiny Porýnie-Falcko

12 §1 zákona spolkovej krajiny Porýnie-Falcko o zaručení dodržiavania kolektívnych zmlúv a minimálnej mzdy pri zadávaní verejných zákaziek (Landesgesetz zur Gewährleistung von Tariftreue und Mindestentgelt bei öffentlichen Auftragsvergaben) z 1. decembra 2010 (ďalej len „LTTG“) vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Zákon zamedzuje skresleniam hospodárskej súťaže, ktoré vznikajú pri zadávaní verejných zákaziek využitím pracovnej sily s nízkou mzdou a zmierňuje zaťaženia systémov sociálneho zabezpečenia, ktoré z toho vyplývajú. Na tento účel stanovuje, že verejní obstarávatelia… môžu v súlade s týmto zákonom určiť ako úspešných uchádzačov len podniky, ktoré svojim zamestnancom vyplácajú minimálnu mzdu stanovenú v tomto zákone a ktoré dodržiavajú kolektívne zmluvy.“

13 § 3 LTTG s názvom „Minimálna mzda“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Keďže dodržanie kolektívnych zmlúv nemožno požadovať na základe § 4, verejné zákazky môžu byť zadané len podnikom, ktoré pri predložení ponuky prijmú písomný záväzok, že za poskytovanie plnení budú svojim zamestnancom vyplácať mzdu vo výške najmenej 8,50 eura v hrubom za hodinu (minimálna mzda) a že budú po dobu poskytovania týchto plnení zohľadňovať zmeny minimálnej mzdy… . Ak pri predložení ponuky chýba vyhlásenie o minimálnej mzde a nie je predložené ani na výzvu, ponuka je vylúčená z posudzovania. Pokiaľ [príslušné] oddelenie zverejnilo vzory… vyhlásení o minimálnej mzde, možno použiť tieto vzory.“

14 Po prijatí nariadenia vlády spolkovej krajiny Porýnie-Falcko z 11. decembra 2012 sa minimálna mzda uvedená v § 3 ods. 1 LTTG zvýšila na 8,70 eura v hrubom na hodinu.

15 Podľa § 4 LTTG nazvaného „Povinnosť dodržiavania kolektívnych zmlúv“:

„1. Verejné zákazky, ktoré patria do pôsobnosti zákona o pracovných podmienkach uplatňujúcich sa na cezhranične vyslaných pracovníkov alebo pracovníkov riadne zamestnaných na území štátu [(Gesetz über zwingende Arbeitsbedingungen für grenzüberschreitend entsandte und für regelmäßig im Inland beschäftigte Arbeitnehmer und Arbeitnehmerinnen) z 20. apríla 2009 (BGBl. 2009 I, s. 799)] v platnom znení, možno zadať len podnikom, ktoré pri podaní ponuky prijmú písomný záväzok, že budú svojim zamestnancom za výkon plnení platiť odmenu, ktorá svojou výškou a spôsobmi stanovenia zodpovedá minimálne ustanoveniam kolektívnej zmluvy, ktoré zaväzujú podnik na základe [uvedeného zákona].

…

6. Ak pri predložení ponuky chýba vyhlásenie o dodržiavaní kolektívnych zmlúv a nie je predložené ani na výzvu, ponuka je vylúčená z posudzovania. Pokiaľ [príslušné] oddelenie zverejnilo vzory… vyhlásení o dodržiavaní kolektívnych zmlúv, možno použiť tieto vzory.“

16 § 5 LTTG s názvom „Subdodávatelia“ vo svojom odseku 2 stanovuje:

„V prípade výkonu zmluvných plnení subdodávateľmi podnik zaručí, že budú dodržiavať povinnosti uvedené v § 3 a v § 4 a predloží verejnému obstarávateľovi vyhlásenia subdodávateľov týkajúce sa minimálnej mzdy a dodržiavania kolektívnych zmlúv.…“

17 § 6 LTTG s názvom „Dôkazy a kontrola“ ukladá určité povinnosti úspešnému uchádzačovi a subdodávateľom, ktoré sa týkajú najmä uchovávania a predkladania dokumentov a údajov, s cieľom umožniť verejnému obstarávateľovi kontrolu dodržiavania povinností uložených LTTG.

18 § 7 LTTG, nazvaný „Sankcie“, stanovuje:

„1. Na zabezpečenie dodržiavania povinností vymedzených v § 3 až § 6 si verejní obstarávatelia dohodnú s úspešným uchádzačom za každé zavinené porušenie zmluvnú pokutu vo výške 1 % hodnoty zákazky, pričom pri viacerých porušeniach celková výška pokút nepresiahne 10 % hodnoty zákazky. Úspešný uchádzač je povinný zaplatiť zmluvnú pokutu podľa prvej vety aj v prípade, že sa porušenia dopustil jeden z jeho subdodávateľov a úspešný uchádzač o tomto porušení vedel alebo musel vedieť. Ak je zmluvná pokuta neprimerane vysoká, môže ju obstarávateľ na žiadosť úspešného uchádzača znížiť na primeranú sumu.…

2. Verejní obstarávatelia sa s úspešným uchádzačom dohodnú, že nesplnenie povinnosti, ktoré predstavuje prinajmenšom hrubú a závažnú nedbanlivosť úspešného uchádzača vo vzťahu k povinnostiam stanoveným v § 3 až § 6, je závažným dôvodom pre odstúpenie verejného obstarávateľa od zmluvy s okamžitou platnosťou.

3. Ak úspešný uchádzač alebo subdodávateľ porušili svoje povinnosti, ktoré im vyplývajú z tohto zákona v dôsledku hrubej nedbanlivosti alebo opakovane, verejní obstarávatelia môžu tohto úspešného uchádzača alebo subdodávateľa vylúčiť z verejných obstarávaní maximálne na obdobie troch rokov.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

19 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že mesto Landau vyhlásilo 23. apríla 2013 na úrovni Európskej únie zadávacie konanie postupom verejnej súťaže rozdelené na dve časti, ktorého predmetom bola verejná zákazka týkajúca sa poštových služieb tohto mesta, ktorá sa týkala najmä uzavretia rámcovej zmluvy pre zber, prepravu a distribúciu listových a balíkových zásielok. Predpokladaná doba platnosti zmluvy bola dva roky s tým, že verejný obstarávateľ môže túto platnosť predĺžiť maximálne dvakrát, pričom zakaždým na jeden rok.

20 Podľa ustanovenia III 2.2 bodu 4 oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania pod názvom „Hospodárska a finančná spôsobilosť“, „úspešný uchádzač dodržiava ustanovenia [LTTG]“.

21 V čase skutkových okolností neexistovala kolektívna zmluva, ktorá by stanovovala minimálnu mzdu a zaväzovala podniky v sektore poštových služieb na základe AEntG. V tomto čase podniky ani nepodliehali povinnosti platenia všeobecnej minimálnej mzdy stanovenej zákonom z 11. augusta 2014 o úprave všeobecnej minimálnej mzdy.

22 Príloha E6 súťažných podkladov zákazky dotknutej vo veci samej mala názov „Vzor vyhlásenia podľa § 3 ods. 1 LTTG“. Cieľom tejto prílohy bolo umožniť uchádzačom, aby súčasne s predložením ich ponuky predložili aj vlastné vyhlásenie o minimálnej mzde a vyhlásenia ich subdodávateľov.

23 Vzor tohto vyhlásenia mal toto znenie:

„Týmto vyhlásením sa zaväzujem/zaväzujeme

1. zaplatiť zamestnancom v rámci výkonu plnenia minimálne hrubú hodinovú mzdu stanovenú platným nariadením spolkovej krajiny, ktorým sa stanovuje minimálna mzda uvedená v § 3 ods. 2 tretej vete [LTTG], s výnimkou poskytovania tohto plnenia osobami v rámci odbornej prípravy;

2. obozretne vybrať subdodávateľov a najmä overiť, či ich ponuky mohli byť vypočítané na základe minimálnej mzdy, ktorá sa má platiť;

3. v prípade vykonania zákazky subdodávateľmi alebo zamestnancami agentúry dočasného zamestnávania subdodávateľa zaručiť splnenie povinností vyplývajúcich z § 4 ods. 1 LTTG alebo z § 3 ods. 1 LTTG a predložiť verejnému obstarávateľovi vyhlásenia, ktorými sa subdodávatelia a agentúry dočasného zamestnávania zaväzujú dodržiavať minimálnu mzdu a kolektívne zmluvy;

4. mať k dispozícii úplnú a overiteľnú dokumentáciu týkajúcu sa zamestnancov pridelených na výkon zákazky, na požiadanie predložiť uvedenú dokumentáciu verejnému obstarávateľovi a informovať zamestnancov o možnosti vykonania kontrol verejným obstarávateľom.“

24 RegioPost listom zo 16. mája 2013 tvrdila, že vyhlásenia o minimálnej mzde podľa § 3 LTTG sú v rozpore s právom verejných zákaziek. Ku svojej ponuke predloženej v požadovanej lehote priložila vyhlásenia svojich subdodávateľov, ktorých znenie sama vyhotovila. Sama však nepredložila vyhlásenie o dodržiavaní minimálnej mzdy.

25 E-mailom z 25. júna 2013 poskytlo mesto Landau spoločnosti RegioPost možnosť predložiť v lehote 14 dní vyhlásenia o minimálnej mzde podľa § 3 LTTG, pričom uviedlo, že v prípade, že RegioPost tejto výzve nevyhovie, jej ponuka bude vylúčená.

26 V liste z 27. júna 2013 RegioPost len zopakovala svoje výhrady a oznámila, že v prípade vylúčenia jej ponuky podá opravný prostriedok.

27 Listom z 11. júla 2013 mesto Landau informovalo RegioPost, že z dôvodu nepredloženia vyhlásení o minimálnej mzde podľa § 3 LTTG nemôže vyhodnotiť jej ponuku. V tomto liste uviedlo, že prvá časť zákazky bude zadaná spoločnosti PostCon Deutschland GmbH a druhá časť spoločnosti Deutsche Post AG.

28 Rozhodnutím z 23. októbra 2013 Vergabekammer Rheinland-Pfalz (komora pre verejné zákazky spolkovej krajiny Porýnie-Falcko) zamietla opravný prostriedok podaný spoločnosťou RegioPost, pričom predovšetkým uviedla, že ponuka tejto spoločnosti bola odôvodnene vylúčená z dôvodu nepredloženia vyhlásení o minimálnej mzde, ktoré legitímne vyžadoval verejný obstarávateľ.

29 Vnútroštátny súd, na ktorý bol proti uvedenému rozhodnutiu podaný návrh na jeho preskúmanie, sa domnieva, že rozhodnutie o tomto spore závisí od otázky, či je povinný neuplatniť § 3 LTTG z dôvodu nesúladu tohto ustanovenia s právom Únie.

30 Vnútroštátny súd usudzuje, že § 3 ods. 1 LTTG obsahuje osobitnú podmienku týkajúcu sa plnenia zákazky, ktorá je v zmysle článku 26 smernice 2004/18 povolená iba v prípade, že je v súlade s právom Únie.

31 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že mu neprináleží overiť tento súlad, a to aj vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora, osobitne rozsudok Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189).

32 Vnútroštátny súd sa domnieva, že skutočnosť, že RegioPost je podnik so sídlom v Nemecku a že ostatní subdodávatelia majú svoje sídlo na území tohto istého členského štátu, nebráni návrhu na začatie prejudiciálneho konania, keďže otázka, či ustanovenie vnútroštátneho práva musí ostať neuplatnené z dôvodu prípadnej nezlučiteľnosti s právom Únie, je právnou otázkou, ktorá vzniká nezávisle od štátnej príslušnosti účastníkov zadávacieho konania alebo konaní o opravných prostriedkoch.

33 Pokiaľ ide o zlučiteľnosť vnútroštátneho opatrenia dotknutého vo veci samej s článkom 56 ods. 1 ZFEÚ, vnútroštátny súd poukazuje na to, že povinnosť podnikov so sídlom v iných členských štátoch než v Spolkovej republike Nemecko stanoviť mzdy platené ich zamestnancom na vyššej mzdovej úrovni, uplatňujúce sa v mieste výkonu zákazky nachádzajúcom sa v tomto štáte, vedie k strate konkurenčnej výhody, ktorá týmto podnikom plynie z ich nižších nákladov na zamestnancov, hoci táto výhoda je

často nevyhnutná na kompenzáciu štrukturálnych výhod, ktoré majú vnútroštátne podniky a ktoré súvisia s prístupom na zohľadňovaný trh. Povinnosť rešpektovať minimálnu mzdu stanovená v § 3 ods. 1 LTTG predstavuje preto prekážku pre podniky so sídlom v týchto iných členských štátoch, ktorá je v zásade zakázaná článkom 56 ods. 1 ZFEÚ.

34 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že právo Únie nebráni uplatneniu § 3 ods. 1 LTTG na uvedené podniky, pokiaľ sú splnené podmienky uplatnenia článku 3 ods. 1 smernice 96/71. V tomto ohľade však podľa judikatúry môžu existovať určité pochybnosti.

35 Na jednej strane vnútroštátny súd uvádza, že hoci § 3 ods. 1 LTTG predstavuje zákonné ustanovenie, ktoré stanovuje úroveň minimálnej mzdy, toto ustanovenie nezaručuje pracovníkom vyplácanie minimálnej mzdy ich zamestnávateľom. Toto ustanovenie totiž iba zakazuje, aby verejní obstarávatelia zadali verejnú zákazku uchádzačom, ktorí neprijmú záväzok vyplácať ním stanovenú minimálnu mzdu pre pracovníkov pridelených na plnenie uvedenej verejnej zákazky.

36 Na druhej strane uvedený súd uvádza, že povinnosť týkajúca sa minimálnej mzdy stanovená v § 3 ods. 1 LTTG sa týka len pracovníkov úspešného uchádzača, ktorí sú pridelení na výkon dotknutej verejnej zákazky. Pracovník pridelený na plnenie súkromnej zákazky pritom nie je menej hodný sociálnej ochrany než pracovník plniaci verejnú zákazku.

37 Pokiaľ ide o záver, ktorý treba vyvodiť z rozsudku Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189), vnútroštátny súd poukazuje na to, že v nemeckej právnej náuke sa najmä tvrdí, že tento rozsudok sa má chápať v tom zmysle, že článok 3 ods.1 smernice 96/71 nebráni takému ustanoveniu, akým je § 3 ods. 1 LTTG, ktoré v legislatívnom ustanovení stanovuje sadzbu minimálnej mzdy, a to ani v prípade, že táto sadzba musí byť rešpektovaná výlučne v rámci výkonu verejných zákaziek, keďže požiadavka všeobecného uplatnenia sa netýka legislatívnych ustanovení, ale len kolektívnych zmlúv.

38 Vnútroštátny súd však uvádza, že napriek tomu má vážne pochybnosti o správnosti tejto tézy. Pokiaľ ide o obmedzenie základnej slobody, akou je slobodné poskytovanie služieb, domnieva sa, že by bolo nelogické vykladať článok 3 ods. 1 uvedenej smernice v tom zmysle, že vyžaduje, aby boli kolektívne zmluvy ustanovujúce minimálnu mzdu všeobecne záväzné a zahŕňali všetkých pracovníkov dotknutého sektora bez ohľadu na to, či sú zamestnaní pri výkone verejných zákaziek alebo súkromných zákaziek, hoci by pôsobnosť legislatívnych ustanovení stanovujúcich minimálnu mzdu mohla byť obmedzená výlučne na pracovníkov pridelených na výkon verejných zákaziek.

39 Vnútroštátny súd sa domnieva, že pokiaľ by sa malo dospieť k záveru, že také vnútroštátne ustanovenie, akým je § 3 ods. 1 LTTG, ktoré ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať záväzok, že budú platiť zamestnancom vykonávajúcim plnenia, ktoré sú predmetom verejnej zákazky, minimálnu mzdu, je zlučiteľné s článkom 56 ZFEÚ, je namieste položiť si otázku, či je s článkom 26 smernice 2004/18 zlučiteľná sankcia stanovená uvedeným vnútroštátnym ustanovením pre prípad porušenia tejto povinnosti, konkrétne vylúčenie uchádzača z účasti na postupe verejného obstarávania.

40 Vnútroštátny súd má pochybnosti o tejto zlučiteľnosti vzhľadom na to, že hoci § 3 ods. 1 LTTG predstavuje osobitnú podmienku týkajúcu sa plnenia zákazky v zmysle článku 26 uvedenej smernice, táto smernica nestanovuje dôvod vylúčenia z účasti na verejnom obstarávaní týkajúci sa porušenia takejto osobitnej podmienky. Takýto dôvod vylúčenia sa navyše zle chápe, keďže otázka dodržania osobitných podmienok, ktoré sa podnik zaviazal dodržiavať, vzniká až po zadaní zákazky tomuto trhovému subjektu. Nejde teda o kvalitatívne kritérium výberu, ktoré by odôvodňovalo vylúčenie určitého uchádzača.

41 Tento súd sa domnieva, že sankcia vylúčenia ponuky v prípade nedodržania § 3 ods. 1 LTTG sa nezakladá na platnom dôvode, keďže záväzky stanovené týmto ustanovením majú len deklaratórnu povahu.

42 Vnútroštátny súd sa ďalej domnieva, že táto sankcia sa javí ako nepotrebná, keďže v rámci takého postupu verejného obstarávania, ako je dotknutý vo veci samej, povinnosť týkajúca sa platenia minimálnej mzdy stanovená v § 3 ods. 1 LTTG patrí medzi povinnosti uvedené tak v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, ako aj v súťažných podkladoch, ktorými je úspešný uchádzač viazaný po zadaní zákazky a ktorých dodržanie zaručuje zmluvná pokuta stanovená v § 7 ods. 1 LTTG.

43 Za týchto podmienok Oberlandesgericht Koblenz (Vyšší regionálny súd, Koblenz) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 56 prvý odsek ZFEÚ spolu s článkom 3 ods. 1 smernice 96/71 vykladať tak, že bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, ktoré verejnému obstarávateľovi prikazuje, aby zadal zákazky len tým uchádzačom, ktorí pri predložení ponuky, rovnako ako aj ich subdodávatelia, predložia písomný záväzok, že budú zamestnancom povereným plnením zákazky vyplácať minimálnu mzdu, ktorú štát stanovil iba vo vzťahu k verejným zákazkám, no nie vo vzťahu k súkromným zákazkám, v situácii, keď takáto minimálna mzda nie je upravená ani vo všeobecne záväznom právnom predpise, ani vo všeobecne uplatniteľnej kolektívnej zmluve, ktorou by boli viazaní uchádzači a ich prípadní subdodávatelia?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Má sa právo Únie v oblasti zadávania verejných zákaziek, predovšetkým článok 26 smernice 2004/18 vykladať tak, že bráni vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je § 3 ods. 1 tretia veta LTTG, na základe ktorého je ponuka povinne vylúčená v prípade, že sa uchádzač pri predložení ponuky v osobitnom vyhlásení nezaviaže dodržiavať určitý akt, ktorým by bol v prípade zadania zákazky zmluvne viazaný, aj keby toto vyhlásenie nepredložil?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

44 Mesto Landau, ako aj nemecká a talianska vláda namietajú proti neprípustnosti prvej otázky s odvolaním sa na vnútroštátnym súdom potvrdenú neexistenciu cezhraničného prvku v spore vo veci samej, keďže všetky podniky, ktoré za zúčastnili verejného obstarávania dotknutého vo veci, majú sídlo v členskom štáte verejného obstarávateľa, konkrétne v Spolkovej republike Nemecko. Vzhľadom na neexistenciu cezhraničného prvku Súdny dvor nemá právomoc na to, aby sa vyjadril k zlučiteľnosti opatrenia dotknutého vo veci samej so smernicou 96/71 a/alebo článkom 56 ZFEÚ. Talianska vláda z podobných dôvodov taktiež spochybňuje prípustnosť druhej otázky.

45 Tieto námietky sa musia zamietnuť.

46 Na úvod treba pripomenúť, že okolnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke položil prejudiciálnu otázku s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne v texte svojich otázok odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru, aby zo všetkých skutočností, ktoré uviedol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu zistil ustanovenia práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vyžadujú výklad (pozri najmä rozsudok Vicoplus a i., C-307/09 až C-309/09, EU:C:2011:64, bod 22).

47 V tomto ohľade sa na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu prvá otázka musí preskúmať vzhľadom na ustanovenie práva Únie, ktoré ju osobitne upravuje, konkrétne na článok 26 smernice 2004/18, teda ustanovenie, na ktoré výslovne odkazuje vnútroštátny súd v rámci svojej druhej otázky (pozri analogicky rozsudok Rüffert, C-346/06, EU:C:2008:189, bod 18).

48 Zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, osobitne z rozhodnutia Vergabekammer Rheinland-Pfalz (komora pre verejné zákazky spolkovej krajiny Porýnie-Falcko), na ktoré sa odkazuje v bode 28 tohto rozsudku, jasne vyplýva, že uvedená smernica sa uplatňuje vo veci samej, keďže hodnota dotknutej verejnej zákazky značne presahuje prah relevantný pre uplatnenie tejto smernice, ktorý v čase skutkových okolností predstavoval 200 000 eur.

49 Keďže sa smernica 2004/18 v prejednávanej veci uplatňuje, čo navyše ani nebolo spochybnené nijakým z dotknutých účastníkov konania, ktorí predložili písomné pripomienky alebo boli prítomní na pojednávaní na Súdnom dvore, otázka týkajúca sa výkladu jedného z jej ustanovení, konkrétne článku 26, je prípustná, hoci je predložená, ako v prejednávanej veci, v rámci sporu, ktorého všetky prvky sú sústredené vnútri jediného členského štátu.

50 Navyše, hoci sú v prejednávanej veci všetky prvky tohto sporu sústredené vnútri jediného členského štátu, Súdny dvor má právomoc vyjadriť sa aj k článku 56 ZFEÚ, pokiaľ to umožňuje stupeň harmonizácie stanovený uvedenou smernicou.

51 Keďže totiž hodnota zákazky dotknutej vo veci samej jasne presahuje relevantný prah uplatnenia uvedenej smernice, je namieste domnievať sa, že pri tejto zákazke existuje nepochybný cezhraničný záujem. Nijako preto nemožno vylúčiť, že podniky so sídlom v iných členských štátoch než v Spolkovej republike Nemecko by mali záujem na účasti na uvedenej zákazke po zverejnení oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania, hoci v konečnom dôsledku sa jej z vlastných dôvodov rozhodli nezúčastniť sa, pričom tieto dôvody by v prípade niektorých z týchto podnikov usadených v členských štátoch, v ktorých sú životné náklady a súčasná úroveň minimálnej mzdy nižšie než v spolkovej krajine Porýnie-Falcko, mohli zahŕňať povinnosť rešpektovať minimálnu mzdu, ktorá je výslovne stanovená v tejto spolkovej krajine.

52 Z toho vyplýva, že prvá otázka preformulovaná v tom zmysle, že sa predovšetkým týka výkladu článku 26 smernice 2004/18, a druhá otázka sú prípustné.

O veci samej

O prvej otázke

53 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy týkajúce sa prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania je namieste domnievať sa, že vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či sa má článok 26 smernice 2004/18 vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, ako je dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia, ktoré musí byť priložené k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia predstavujúce predmet dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

54 V tomto ohľade sa také vnútroštátne ustanovenie, ako je § 3 LTTG v rozsahu, v akom stanovuje povinnosť všetkých uchádzačov a subdodávateľov prijať vo vzťahu k verejnému obstarávateľovi záväzok vyplácať osobám vykonávajúcim dotknutú verejnú zákazku minimálnu mzdu stanovenú zákonom, musí kvalifikovať ako „osobitná podmienka týkajúca sa plnenia zákazky“ a „sociálnych aspektov“ v zmysle článku 26 tejto smernice.

55 V prejednávanej veci bola táto osobitná podmienka uvedená tak v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, ako aj v súťažných podkladoch, takže procesná podmienka transparentnosti stanovená týmto článkom je splnená.

56 Z odôvodnenia 33 tejto smernice navyše vyplýva, že osobitná podmienka výkonu zákazky je zlučiteľná s právom Únie len v rozsahu, v akom nie je priamo alebo nepriamo diskriminačná. Je však nesporné, že také vnútroštátne ustanovenie, ako je ustanovenie dotknuté vo veci samej, spĺňa túto podmienku.

57 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, pokiaľ vnútroštátne opatrenie patrí do oblasti, ktorá bola predmetom úplnej harmonizácie na úrovni Únie, musí sa posudzovať vzhľadom na ustanovenia takéhoto harmonizačného opatrenia a nie vzhľadom na primárne právo Únie (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky DaimlerChrysler, C-324/99, EU:C:2001:682, bod 32; Brzeziński, C-313/05, EU:C:2007:33, bod 44, a Komisia/Maďarsko, C-115/13, EU:C:2014:253, bod 38).

58 V zmysle článku 26 smernice 2004/18 možno splnenie osobitných podmienok výkonu zákazky požadovať, „ak sú tieto podmienky v súlade s právom Spoločenstva“.

59 Z toho vyplýva, že uvedená smernica neupravuje vyčerpávajúcim spôsobom oblasť osobitných podmienok výkonu zákazky, takže právna úprava dotknutá vo veci samej môže byť posúdená vzhľadom na primárne právo Únie.

60 Pokiaľ k tomu dôjde v súlade s odôvodnením 34 smernice 2004/18 v rámci preskúmania zlučiteľnosti vnútroštátneho opatrenia dotknutého vo veci samej s právom Únie, je namieste overiť, či sa v cezhraničných situáciách, keď pracovníci určitého členského štátu poskytujú služby v inom členskom štáte na účely výkonu verejnej zákazky, v takejto hostiteľskej krajine vo vzťahu k vyslaným pracovníkom dodržiavajú minimálne podmienky uvedené v smernici 96/71.

61 V prejednávanej veci je namieste konštatovať, že vnútroštátny súd si kladie otázku účinkov vnútroštátneho opatrenia dotknutého vo veci samej na podniky so sídlom mimo nemeckého územia, ktoré mohli mať záujem zúčastniť sa na zohľadňovanom verejnom obstarávaní a uvažovať nad vyslaním svojich pracovníkov na toto územie, a to z dôvodu, že tieto podniky by sa mohli vzdať tejto účasti z dôvodu uloženej povinnosti prijať záväzok dodržiavať minimálnu mzdu stanovenú LTTG. V dôsledku toho je namieste preskúmať toto vnútroštátne opatrenie s prihliadnutím na článok 3 ods. 1 smernice 96/71.

62 V tomto ohľade je namieste konštatovať, že také ustanovenie, ako je § 3 LTTG, sa musí kvalifikovať ako „zákon“ v zmysle článku 3 ods. 1 prvého pododseku uvedenej smernice, ktorý stanovuje „minimálne mzdové tarify“ v zmysle článku 3 ods. 1 prvého pododseku písm. c) tejto smernice. Na jednej strane totiž na rozdiel od zákona spolkovej krajiny Dolné Sasko o verejnom obstarávaní, ktorý bol predmetom sporu vedúceho k rozsudku Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189), také ustanovenie, ako je § 3 LTTG, samo stanovuje uvedenú úroveň minimálnej mzdy. Na druhej strane v čase skutkových okolností ani AEntG, ani iná vnútroštátna právna úprava nestanovovali pre sektor poštových služieb mzdu na nižšej úrovni.

63 Túto kvalifikáciu nemožno spochybniť z toho dôvodu, že zohľadňované vnútroštátne opatrenie sa uplatňuje na verejné zákazky a nie na súkromné zákazky, pokiaľ sa podmienka všeobecného uplatnenia definovaná v článku 3 ods. 8 prvom pododseku smernice 96/71 uplatňuje len na kolektívne dohody alebo na arbitrážne rozsudky uvedené v článku 3 ods. 1 prvom pododseku druhej zarážke tejto smernice.

64 Navyše, pokiaľ vnútroštátne opatrenie dotknuté vo veci samej patrí do rámca článku 26 smernice 2004/18, ktorý za určitých podmienok umožňuje v rámci verejných zákaziek uloženie minimálnej mzdy, nemožno vyžadovať, aby sa toto opatrenie rozšírilo nad rámec tejto osobitnej oblasti a aby sa uplatňovalo všeobecným spôsobom vo všetkých zákazkách vrátane súkromných.

65 Obmedzenie pôsobnosti vnútroštátneho opatrenia na verejné zákazky je totiž jednoduchým dôsledkom toho, že v tejto oblasti existujú osobitné právne normy Únie, konkrétne právne normy stanovené smernicou 2004/18.

66 Z toho vyplýva, že z výkladu článku 26 smernice 2004/18 v spojení so smernicou 96/71 vyplýva, že členskému štátu sa umožňuje staviť v rámci zadania verejnej zákazy záväzné pravidlo minimálnej ochrany upravené v článku 3 ods. 1 prvom pododseku písm. c) tejto smernice, akým je pravidlo dotknuté vo veci samej, ktoré ukladá podnikom so sídlom v iných členských štátoch povinnosť dodržiavať určitú úroveň minimálnej mzdy v prospech svojich pracovníkov vyslaných na územie hostiteľského členského štátu na účely vykonania tejto verejnej zákazky. Takéto pravidlo je totiž súčasťou úrovne ochrany, ktorá musí byť zaručená uvedeným pracovníkom (pozri v tomto zmysle rozsudok Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, body 74, 80 a 81).

67 Tento výklad článku 26 smernice 2004/18 navyše potvrdzuje znenie tohto ustanovenia v spojení s článkom 56 ZFEÚ, keďže táto smernica sa zameriava najmä na uskutočnenie slobodného poskytovania služieb, ktoré je jednou zo základných slobôd zaručených Zmluvou (pozri analogicky rozsudok Rüffert, C-346/06, EU:C:2008:189, bod 36).

68 Z odôvodnenia 2 uvedenej smernice navyše vyplýva, že koordinačné ustanovenia, ktoré obsahuje táto smernica v súvislosti s verejnými zákazkami prekračujúcimi určitú sumu, sa musia vykladať v súlade s pravidlami a zásadami Zmluvy, vrátane pravidiel a zásad týkajúcich sa slobodného poskytovania služieb.

69 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vnútroštátnou právnou úpravou uložená povinnosť uplatňovať minimálnu mzdu uchádzačom a ich prípadným subdodávateľom so sídlom v členskom štáte, ktorý je odlišný od členského štátu sídla verejného obstarávateľa a v ktorom sú minimálne mzdové tarify nižšie, predstavuje dodatočné ekonomické náklady, ktoré môžu zabrániť, obmedziť alebo urobiť menej atraktívnym poskytovanie ich služieb v hostiteľskom členskom štáte. Preto také opatrenie, ako je sporné opatrenie vo veci samej, môže byť obmedzením v zmysle článku 56 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Bundesdruckerei, C-549/13, EU:C:2014:2235, bod 30).

70 Takéto vnútroštátne opatrenie v zásade môže byť odôvodnené cieľom ochrany pracovníkov (pozri v tomto zmysle rozsudok Bundesdruckerei, C-549/13, EU:C:2014:2235, bod 31).

71 Ako však uviedol vnútroštátny súd, vzniká otázka, či z bodov 38 až 40 rozsudku Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189) vyplýva, že takéto odôvodnenie nemožno uplatniť z dôvodu, že minimálna mzda, ktorú ukladá § 3 ods. 1 LTTG sa uplatní výlučne na verejné zákazky, a nie na súkromné zákazky.

72 Na túto otázku treba odpovedať záporne.

73 Z uvedených bodov 38 až 40 rozsudku Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189) totiž vyplýva, že keď v rámci preskúmania vnútroštátneho opatrenia dotknutého vo veci, ktorá viedla k uvedenému rozsudku, Súdny dvor vzhľadom na článok 56 ZFEÚ dospel k záveru, že toto opatrenie nemohlo byť odôvodnené cieľom ochrany pracovníkov, vychádzal z určitých charakteristík vlastných uvedenému opatreniu, ktoré ho zjavne odlišujú od vnútroštátneho opatrenia dotknutého vo veci samej.

74 V rozsudku Rüffert (C-346/06, EU:C:2008:189) sa teda Súdny dvor opieral o to, že vo veci, ktorá viedla k tomuto rozsudku, bola sporná kolektívna zmluva uplatňujúca sa len v sektore výstavby, ktorá sa nevzťahovala na súkromné zákazky a nebola vyhlásená za všeobecne záväznú. Súdny dvor ďalej uviedol, že úroveň mzdy stanovená touto kolektívnou zmluvou prekračovala úroveň minimálnej mzdy uplatňujúcej sa v tomto sektore na základe AEntG.

75 Úroveň minimálnej mzdy stanovená opatrením dotknutým vo veci samej je stanovená legislatívnym ustanovením, ktoré sa ako záväzné pravidlo minimálnej ochrany uplatňuje v zásade všeobecne záväzným spôsobom na zadanie akejkoľvek verejnej zákazky v spolkovej krajine Porýnie-Falcko bez ohľadu na dotknutý sektor.

76 Navyše toto legislatívne ustanovenie priznáva minimálnu sociálnu ochranu, keďže v čase skutkových okolností ani AEntG, ani iná vnútroštátna právna úprava nestanovovali pre sektor poštových služieb minimálnu mzdu na nižšej úrovni.

77 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je namieste odpovedať na otázku tak, že článok 26 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia, ktoré musí byť priložené k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia, ktoré sú predmetom dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

O druhej otázke

78 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 26 smernice 2004/18 vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá upravuje vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní tých uchádzačov a ich subdodávateľov, ktorí odmietnu prijať na základe písomného vyhlásenia, ktoré musí byť priložené k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

79 Z odpovede na prvú otázku vypláva, že uvedený článok 26 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia, ktoré musí byť priložené k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

80 § 3 ods. 1 LTTG tiež stanovuje, že ak pri predložení ponuky chýba toto vyhlásenie a nie je predložené ani na výzvu, takáto ponuka je vylúčená z posudzovania.

81 § 7 LTTG ďalej upravuje režim sankcií, ktorý sa uplatňuje v rôznych situáciách v prípade, že takýto písomný záväzok bol priložený k ponuke, ale nebol dodržaný pri výkone verejnej zákazky. Tento režim nie je relevantný v rámci sporu vo veci samej, ktorý sa týka vylúčenia uchádzača, ktorý odmietol priložiť takýto záväzok k svojej ponuke.

82 V prejednávanej veci bola RegioPost vylúčená z účasti na verejnom obstarávaní dotknutom vo veci samej po tom, ako odmietla opraviť svoju ponuku priložením písomného záväzku o dodržaní povinnosti platiť minimálnu mzdu stanovenú v § 3 ods. 1 LTTG.

83 Vylúčenie z účasti na tomto verejnom obstarávaní nemožno kvalifikovať ako sankciu. Je len dôsledkom nesplnenia povinnosti, ktoré spočíva v nepriložení písomných záväzkov požadovaných § 3 ods. 1 LTTG k ponuke, teda v nesplnení osobitne transparentnej požiadavky stanovenej v dotknutom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, ktorej cieľom bolo vopred poukázať na dôležitosť dodržania záväzného pravidla minimálnej ochrany výslovne povoleného článkom 26 smernice 2004/18.

84 V dôsledku toho, keďže tento článok nebráni požadovať písomný záväzok o dodržaní uvedeného pravidla, umožňuje takéto vylúčenie.

85 Dôležitosť dodržiavania takéhoto záväzného pravidla minimálnej ochrany navyše výslovne vyplýva z odôvodnenia 34 smernice 2004/18 v rozsahu, v akom uvádza, že v prípade nesplnenia povinností uložených vnútroštátnou právnou úpravou najmä v oblasti pracovných podmienok, môžu členské štáty takéto nesplnenie povinností považovať za závažné porušenie odborných povinností alebo delikt, ktorého skutková podstata súvisí s podnikaním hospodárskeho subjektu, ktoré by mohli mať za následok vylúčenie tohto hospodárskeho subjektu z verejného obstarávania.

86 Navyše záťaž, ktorú pre uchádzačov a prípadne ich subdodávateľov predstavuje povinnosť priložiť záväzok o dodržiavaní minimálnej mzdy, ako je upravený v § 3 ods. 1 LTTG, je zanedbateľná, a to tým viac, že uvedeným osobám stačí vyplniť už pripravený vzor.

87 Primeranosť a vhodnosť vylúčenia určitého hospodárskeho subjektu z účasti na verejnom obstarávaní, akým je vylúčenie stanovené v § 3 ods. 1 LTTG, vyplýva tiež zo skutočnosti, že toto ustanovenie výslovne stanovuje, že uvedené vylúčenie možno uplatniť len v prípade, ak výzve na doplnenie svojej ponuky priložením uvedeného záväzku dotknutý hospodársky subjekt tak ako v prejednávanej veci odmietne vyhovieť.

88 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že na druhú otázku je potrebné odpovedať tak, že článok 26 smernice 2004/18 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej upravujúca vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní tých uchádzačov a ich subdodávateľov, ktorí odmietnu prijať na základe písomného vyhlásenia priloženého k ich ponuke záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.

O trovách

89 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 26 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby, zmenenej a doplnenej nariadením Komisie (EÚ) č. 1251/2011 z 30. novembra 2011, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, ako je dotknutá vo veci samej, ktorá ukladá uchádzačom a ich subdodávateľom povinnosť prijať na základe písomného vyhlásenia priloženého k ich ponuke záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.**

2. **Článok 26 smernice 2004/18, zmenenej a doplnenej nariadením č. 1251/2011, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave regionálnej entity členského štátu, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej upravujúca vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní tých uchádzačov a ich subdodávateľov, ktorí odmietnu prijať na základe písomného vyhlásenia priloženého k ich ponuke, záväzok vyplácať zamestnancom, ktorí majú poskytovať plnenia v rámci dotknutej verejnej zákazky, minimálnu hodinovú mzdu stanovenú uvedenou právnou úpravou.**

Podpisy